

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΤΡΙΤΗ 9 ΙΟΥΝΙΟΥ 2020

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΑΔΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

A1. α. Σ «Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν.»

β. Λ «Εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως.»

γ. Λ «Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν.»

δ. Λ «διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεως τινος ἔνεκεν.»

ε. Σ «ὡς μόνην οὖσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν»

B1. Η φιλοσοφία σύμφωνα με τον Αριστοτέλη ανάγεται στο θαυμασμό «διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν». Το ρήμα θαυμάζω δεν μπορεί να αποδοθεί πλήρως στα νέα ελληνικά, καθώς περιλαμβάνει τόσο την έκπληξη (ευχάριστη ή δυσάρεστη, άρα και την αμηχανία) όσο και την περιέργεια και τον θαυμασμό. Το θαυμάζειν αποτελεί και για τον Πλάτωνα αρχή της φιλοσοφίας και το αποκαλεί «πάθος» το οποίο διέπει τη φιλοσοφική σκέψη σε όλο το σύνολό της και καθ' όλη τη διάρκειά της. Τα πρώτα φαινόμενα που προκάλεσαν τον θαυμασμό ήταν τα παράξενα της καθημερινής ζωής όπως οι ελκτικές ιδιότητες, οι βροντές, οι κεραυνοί ενώ στην συνέχεια τα πιο σημαντικά παράξενα φαινόμενα όπως οι φάσεις της σελήνης, ο ήλιος, τα άστρα και τέλος η γέννηση του σύμπαντος. Αυτή η έκπληξη, η απορία και ο θαυμασμός οδηγούν τον άνθρωπο στη συνειδητοποίηση της άγνοιας και στην ανάγκη του για φιλοσοφική αναζήτηση.

Έτσι οι άνθρωποι θέτοντας ερωτήματα και προβληματισμούς στρέφονται στη φιλοσοφία. Το ρήμα φιλοσοφῶ (φιλῶ + σοφία) που σημαίνει «αγαπῶ τη σκέψη και γνώση» υποδηλώνει πως η φιλοσοφία είναι φιλία, επιθυμία σοφίας. Ο Αριστοτέλης συνδέει άμεσα τη φιλοσοφική δραστηριότητα με την αναζήτηση της αλήθειας. Θεωρεί πως η φιλοσοφία είναι η επιστήμη της αλήθειας, καθώς αποσκοπεί στην καθαρή γνώση και όχι στη χρησιμότητα. Ήδη, λοιπόν, από την αρχαιότητα το ρήμα φιλοσοφῶ άρχισε να αποκτά την ειδικότερη σημασία που έχει και σήμερα: στοχάζομαι, αναζητώ και ερευνῶ σε έκταση και βάθος τη φύση των πραγμάτων, την αλήθεια των όντων, τη γνώση και τις αξίες. Η φιλοσοφία αποτελεί το μέσο για την υπέρβαση της άγνοιας, είναι αυτοαναφορική, υπάρχει και νοηματοδοτείται από τον ίδιο τον εαυτό της, χωρίς να έχει πρακτική χρησιμότητα στην κοινωνία.

B2. Η ιστορική ματιά του Αριστοτέλη για τα πώς οι άνθρωποι άρχισαν να φιλοσοφούν μας επιτρέπει να πούμε ότι ο Αριστοτέλης είναι ένα είδος πρώτου ιστορικού της φιλοσοφίας.

Προσπαθώντας να διαγράψει την ιστορική πορεία της φιλοσοφίας τόσο στη συγχρονία όσο και στη διαχρονία της, χρησιμοποιεί αρχικά το επίρρημα νῦν τοποθετώντας την έναρξη της φιλοσοφίας σε οποιαδήποτε στιγμή στο παρόν λόγω της απορίας και του θαυμασμού. Με την αιτιατική τὸ πρῶτον αναφέρεται στη διαχρονία της, στη δεδομένη χρονική στιγμή στο παρελθόν που εμφανίστηκαν οι πρώτοι φιλόσοφοι. Στη συνέχεια χρησιμοποιεί διάφορους χρονικούς προσδιορισμούς: ἐξ ἀρχῆς και εἶτα. Επίσης παραθέτει δύο φορές το ρήμα ἄρχομαι (ἤρξαντο, ἤρξατο) για να αναφερθεί στις απαρχές της φιλοσοφικής σκέψης. Με τον ὄρο συμβεβηκός αναφέρεται στο ιστορικό συμβάν, γεγονός και τέλος χρησιμοποιεί ευρέως ιστορικούς χρόνους ὅπως ἐφιλοσόφησαν, ἐδίωκον κ.ά.

B3. 1. Σ, 2. Λ, 3. Σ, 4. Λ, 5. Σ

B4. ἤρξαντο - πειθαρχία / προϊόντες – ἐξιτήριο / εἰδέναι – ιστορία / συμβεβηκός – βάθρο / σχεδὸν – σχετικός.

B5. Κοινό σημείο και των δύο φιλοσόφων είναι η μεγάλη αξία και σημασία που αποδίδουν στη φιλοσοφία, καθώς μόνη αυτή η επιστήμη είναι σε θέση να εξυψώσει τον άνθρωπο από την άγνοια και να νοηματοδοτήσει τη ζωή το. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η φιλοσοφία αποτελεί την μόνη ελεύθερη επιστήμη που δεν αποσκοπεί σε κάποια χρησιμότητα και υπάρχει μόνο για τον εαυτό της χωρίς να υπηρετεί κανένα εξωτερικό σκοπό. Αναζητά την αλήθεια, την καθαρή γνώση και αποβλέπει την κατάκτησή της αδιαφορώντας για ὅποια πρακτική χρησιμότητα. Στον αντίποδα ο Μάρκος Αυρήλιος πιστεύει πως η φιλοσοφία οφείλει να λειτουργήσει ως οδηγός του ανθρώπου. Θα τον βοηθήσει να αντέξει τις αντιξοότητες και την αβεβαιότητα, θα παραμένει ατάραχος στην ιδέα του θανάτου, καθώς η φιλοσοφία συντελεί στο να αντιμετωπίσει ο άνθρωπος τα δυσάρεστα γεγονότα με στωικότητα και υπομονή. Άρα για τον Μάρκο Αυρήλιο η χρησιμότητα της φιλοσοφίας καθίσταται αναγκαία για την διατήρηση της ψυχικής αταραξίας και αρετής μπροστά στα δεινά της ζωής.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Γ1. Παρόλα αυτά θα ντρεπόμουν, αν φαινόμουν πως φροντίζω πιο πολύ για την υπόληψή μου παρά για την κοινή σωτηρία. Καθήκον βέβαια δικό μου και των άλλων που φροντίζουν για την πόλη είναι να επιλέγουν όχι τους πιο ευχάριστους λόγους, αλλά τους πιο ωφέλιμους.

Γ2. Ο ρήτορας χρησιμοποιεί μια αναλογία. Υποστηρίζει ότι ὅπως για τις αρρώστιες που αφορούν το σώμα έχουν βρεθεί από τους γιατρούς πολλές και κάθε λογής θεραπείες, ἔτσι και για τις ψυχές που είναι ἀρρωστές και γεμάτες πονηρές επιθυμίες το μόνο φάρμακο που υπάρχει είναι ο λόγος. Δεν είναι λοιπόν, δυνατό να υπομένουν οι ἄνθρωποι καυτηριασμούς και εγχειρίσεις για να ξεφύγουν από τους πόνους, και να μην αποδέχονται τους λόγους που θα μπορούσαν να ωφελήσουν τους ακροατές.

Γ3. α) τοῦ ἡδέος – τοῦ ἡδίουνος – τοῦ ἡδίστου

τοῦ ὠφελίμου – τοῦ ὠφελιμωτέρου – τοῦ ὠφελιμωτάτου

πολλοῦ – πλείονος - πλείστου

β) ὠφελεῖς – ὠφελῆς – ὠφελοῖς /οίης – ὠφέλει – ὠφελεῖν – ὠφελῶν-οὔσα-οὔν

ἔσχεσ – σχῆς – σχοίης – σχέσ – σχεῖν – σχῶν – οὔσα - ὄν

Γ4. ὅτι καταγέλαστον ἔστι τὰς μὲν καύσεις ... ὑπομένειν, τοὺς δὲ λόγους ἀποδοκιμάζειν:
Δευτερεύουσα ονοματική ειδική, ως επεξήγηση στο **τοῦτο**.

ἵνα ... ἀπαλλαγῶμεν: Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού.

πρὶν εἰδέναι σαφῶς: Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική απαρεμφατική, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου.

εἰ τοιαύτην ἔχουσιν τὴν δύναμιν: Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική, αντικείμενο στο εἰδέναι.

ὥστ' ὠφελῆσαι τοὺς ἀκούοντας: Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική απαρεμφατική, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος.